

Czasowniki zwrotne

Czasownik zwrotny może mieć dopełnienie w celowniku (D) lub w bierniku (Akk):

Singular		
	Dativ	Akkusativ
ich	mir	mich
du	dir	dich
er/sie/es	sich	sich

Plural		
	Dativ	Akkusativ
wir	uns	uns
ihr	euch	euch
sie/Sie	sich	sich

Zaimek zwrotny znajduje się w zdaniu zawsze po osobowej formie czasownika stanowiącego orzeczenie lub zaraz po podmiocie (np. w zdaniach pytających lub pomocniczych).

Ich fühle **mich** sehr schlecht. – Czuję się bardzo źle.

Fühlst du **dich** gut? – Czujesz się dobrze?

Czasowniki zwrotne zwykle tworzą czas Perfekt z czasownikiem posiłkowym **haben**.

Sie **hat** sich endlich **verliebt**. – Ona w końcu się zakochała.

Ich **habe** mich gestern sehr **geärgert**. – Wczoraj bardzo się zdenerwowałem.

Du **hast** dich **geirrt**. – Pomyliłeś się.

Czas teraźniejszy Präsens

Aby odmienić czasownik przez osoby, musimy odrzucić końcówkę bezokolicznika (**-en**) i na jej miejscu umieścić odpowiednią końcówkę osobową.

Schemat końcówek	
ich -e	wir -en
du -st	ihr -t
er/sie/es -t	sie/Sie -en

Przykład	
ich wohne	wir wohnen
du wohnst	ihr wohnt
er/sie/es wohnt	sie/Sie wohnen

Jeżeli temat czasownika kończy się na **-d**, **-t** lub grupę spółgłoskową (np. **-chn**, **-tm**), to poszerzamy go o **-e**.

Schemat końcówek	
ich -e	wir -en
du -est	ihr -et
er/sie/es -et	sie/Sie -en

Przykład	
ich arbeite	wir arbeiten
du arbeitest	ihr arbeitet
er/sie/es arbeitet	sie/Sie arbeiten

Czasowniki, których temat kończy się na **-eln**, tracą w pierwszej osobie liczby pojedynczej jedno **-e**, np. **sammeln**. Natomiast czasowniki, których temat kończy się na **-s**, **-ß**, **-(t)z**, **-x**, tracą w drugiej osobie liczby pojedynczej jedno **-s**, np. **lesen**.

Tryb rozkazujący Imperativ

Tryb rozkazujący wyraża prośbę, radę, wskazówkę, nakaz lub rozkaz, skierowane do 2. osoby lp i lm oraz do 3. osoby lm. Nie używa się przy tym zaimków osobowych (oprócz 3. osoby lm), jedynie czasownik w odpowiedniej postaci.

osoba	opis	przykład
2. osoba lp	odrzućcie końcówki i pozostawienie samego tematu	kommen – du kommst – Komm! warten – du wartest – Warte! fahren – du fährst – Fahr! anrufen – du rufst an – Ruf du an!
2. osoba lm	pozostawienie końcówki -t , charakterystycznej dla tej osoby; formy rozkazujące dla 2. osoby lm pokrywają się z odmianą w trybie oznajmującym, ale nie posiadają zaimka osobowego	kommen – ihr kommt – Kommt! warten – ihr wartet – Wartet! fahren – ihr fahrt – Fahrt! anrufen – ihr ruft an – Ruft ihr an!
3. osoba lm	zamiana miejsc czasownika i zaimka; aby rozkaz był grzeczniejszy, można dodać słowo bitte	kommen – sie kommen – Kommen Sie bitte!

Czasowniki **sein** oraz **haben** tworzą tryb rozkazujący w sposób nieregularny:

	sein	haben
2. osoba lp	Sei! (Bądź!)	Hab! (Miej!)
2. osoba lm	Seid! (Bądźcie!)	Habt! (Miejcie!)
3. osoba lm	Seien Sie! (Proszę być! lub Niech pan/pani będzie!)	Haben Sie! (Proszę mieć! lub Niech pan/pani ma!)

Partizip I

Partizip I to imiesłów czasu teraźniejszego. Odpowiada polskiemu imiesłowowi przysłówkowemu współczesnemu (zakończonemu na **-qc**) oraz imiesłowowi przymiotnikowemu czynnemu (zakończonemu na **-qcy**, **-qca**, **-qce**). Imiesłów ten często pełni funkcję przydawki, dlatego odmienia się tak jak przymiotnik. Może być też orzecznikiem, jest wtedy nieodmienny.

Infinitiv + d

Partizip I jako przydawka

fragen – pytać, **fragend** – pytając, pytający, pytająca, pytające.

Partizip II

Partizip II (imiesłów czasu przeszłego) stanowi w języku niemieckim trzecią podstawową formę każdego czasownika i jest potrzebny do tworzenia następujących czasów i stron: **Perfekt**, **Plusquamperfekt**, **Futur II**, **Zustandspassiv**, **Vorgangspassiv**.

Partizip II jako **przydawka**, odmienia się tak jak przymiotnik:

die gelesene Zeitung/gelesene Zeitung – przeczytana gazeta

der geschriebene Brief/geschriebener Brief – napisany list

das bestandene Examen/bestandenenes Examen – zdany egzamin

die angesehenen Filme/angesehene Filme – obejrzone filmy.

Partizip II używany także jako **orzecznik**, jest nieodmienny:

Ist das Auto gut **gewaschen**? – Czy samochód jest dobrze umyty?

Passiv

Zustandspassiv (sein-Passiv): sein (w odpowiednim czasie) + **Partizip II**

Forma ta określa stan będący wynikiem działania. Używamy jej we wszystkich czasach (jednak z ostatnimi trzema występuje niezwykle rzadko):

Präsens	Die Zeitung ist gelesen . – Gazeta jest przeczytana.
Präteritum	Die Zeitung war gelesen . – Gazeta była przeczytana.
Perfekt	Die Zeitung ist gelesen gewesen . – Gazeta była przeczytana.
Plusquamperfekt	Die Zeitung war gelesen gewesen . – Gazeta była przeczytana.
Futur I	Die Zeitung wird gelesen sein . – Gazeta będzie czytana.
Futur II	Die Zeitung wird gelesen gewesen sein . – Gazeta będzie przeczytana.
czasownik modalny (Präsens)	Die Zeitung muss gelesen sein. – Gazeta musi być przeczytana.
czasownik modalny (Präteritum)	Die Zeitung musste gelesen sein. – Gazeta musiała być przeczytana.

Vorgangspassiv

Ta forma strony biernej wyraża proces lub działanie. Przy jej tworzeniu używa się czasowników przechodnich (mających dopełnienie w bierniku – Akk).

Präsens	werden + Partizip II
Präteritum	wurden + Partizip II
Perfekt	ist + Partizip II + worden
Plusquamperfekt	war + Partizip II + worden

CZASOWNIKI MODALNE

KÖNNEN – móc

Beispiel: *Er kann schwimmen.* On potrafi pływać.

Präsens	
ich kann	wir können
du kannst	ihr könnt
er/sie/es kann	sie/Sie können

Präteritum (Imperfekt)	
ich konnte	wir konnten
du konntest	ihr konntet
er/sie/es konnte	sie/Sie konnten

Konjunktiv I (Präsens)	
ich könne	wir können
du könnest	ihr könnet
er/sie/es könne	sie/Sie können

Konjunktiv II (Präteritum)	
ich könnte	wir könnten
du könntest	ihr könntet
er/sie/es könnte	sie/Sie könnten

Imperativ: –

Partizip I: könnend

Partizip II: gekonnt (h)

DÜRFEN – mieć pozwolenie, móc

Beispiel: *Sie dürfen mit uns ins Kino gehen.* Im wolno iść z nami do kina.

Präsens	
ich darf	wir dürfen
du darfst	ihr dürft
er/sie/es darf	sie/Sie dürfen

Präteritum (Imperfekt)	
ich durfte	wir durften
du durftest	ihr durftet
er/sie/es durfte	sie/Sie durften

Konjunktiv I (Präsens)	
ich dürfe	wir dürfen
du dürfest	ihr dürfet
er/sie/es dürfe	sie/Sie dürfen

Konjunktiv II (Präteritum)	
ich dürfte	wir dürften
du dürftest	ihr dürftet
er/sie/es dürfte	sie/Sie dürften

Imperativ: –

Partizip I: dürend

Partizip II: gedurft (h)

WOLLEN – chcieć

Beispiel: *Sie will ein neues Auto kaufen.* Ona chce kupić nowy samochód.

Präsens	
ich will	wir wollen
du willst	ihr wollt
er/sie/es will	sie/Sie wollen

Präteritum (Imperfekt)	
ich wollte	wir wollten
du wolltest	ihr wolltet
er/sie/es wollte	sie/Sie wollten

Konjunktiv I (Präsens)	
ich wolle	wir wollen
du wolltest	ihr wolltet
er/sie/es wolle	sie/Sie wollen

Konjunktiv II (Präteritum)	
ich wollte	wir wollten
du wolltest	ihr wolltet
er/sie/es wollte	sie/Sie wollten

Imperativ: will!, wollt!, wollen Sie!

Partizip I: wollend

Partizip II: gewollt (h)

SOLLEN – powinno się

Beispiel: *Er soll seine kranke Tante besuchen.* On powinien odwiedzić swoją chorą ciotkę.

Präsens	
ich soll	wir sollen
du sollst	ihr sollt
er/sie/es soll	sie/Sie sollen

Präteritum (Imperfekt)	
ich sollte	wir sollten
du solltest	ihr solltet
er/sie/es sollte	sie/Sie sollten

Konjunktiv I (Präsens)	
ich solle	wir sollen
du solltest	ihr solltet
er/sie/es solle	sie/Sie sollen

Konjunktiv II (Präteritum)	
ich sollte	wir sollten
du solltest	ihr solltet
er/sie/es sollte	sie/Sie sollten

Imperativ: –

Partizip I: sollend

Partizip II: gesollt (h)

CZASOWNIKI NIEREGULARNE

Infinitiv	znaczenie	Präteritum	Partizip II
backen	piec	buk	h gebacken
befehlen	rozkazywać	befahl	h befohlen
beginnen	zaczynać	begann	h begonnen
beißen	gryźć	biss	h gebissen
bewegen (zu etwas)	skłonić	bewog	h bewogen
biegen	giąć, skręcać	bog	h/s gebogen
bieten	oferować	bot	h geboten
binden	wiązać	band	h gebunden
bitten	prosić	bat	h gebeten
blasen	dmuchać	blies	h geblasen
bleiben	pozostawać	blieb	s geblieben
bleichen	zblaknąć	blich	s geblichen
braten	piec, smażyć	briet	h gebraten
brechen	łamać	brach	h gebrochen
brennen	palić	brannte	h gebrannt
bringen	przynieść	brachte	h gebracht
denken	myśleć	dachte	h gedacht
dringen	nalegać, dotrzeć	drang	h/s gedrungen
dürfen	mieć pozwolenie	durfte	h gedurft
empfangen	przyjąć	empfang	h empfangen
empfehlen	polecać	empfahl	h empfohlen
empfinden	odczuć	empfand	h empfunden
erkiesen	wybierać	erkor/erkieste	h erkoren
erlöschen	gasnąć	erlosch	s erloschen
erschrecken	przestraszyć się	erschrak	s erschrocken
erwägen	rozważyć	erwog	h erwogen
essen	jeść	aß	h gegessen
fahren	jechać, wieźć	fuhr	s/h gefahren
fallen	upaść	fiel	s gefallen
fangen	chwycić	fang	h gefangen
fechten	walczyć	focht	h gefochten
finden	znaleźć	fand	h gefunden
fliegen	latać	flog	s geflogen
fliehen	uciekać	floh	h/s geflohen
fließen	płynąć	floss	s geflossen
fressen	żreć	fraß	h gefressen